DOI 10.32782/city-development.2024.4-5
УДК 657.6-051

МІНІМІЗАЦІЯ РИЗИКІВ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В КОНТЕКСТІ СТРАТЕГІЇ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВАМИ АГРАРНОГО СЕКТОРА

Котвицька Наталія Миколаївна
доктор економічних наук, доцент,
доцент кафедри економіки, фінансів та обліку
ПВНЗ «Європейський університет»
ORCID: https://orcid.org/0000-0003-0864-1470
Гривківська Оксана Василівна
доктор економічних наук, професор,
професор кафедри економіки і права
Національний університет харчових технологій
ORCID: https://orcid.org/0000-0003-4160-5914
Овсієнко Наталія Василівна
кандидат економічних наук,
завідувач кафедри менеджменту та маркетингу
ПВНЗ «Європейський університет»
ORCID: https://orcid.org/0000-0001-7694-7522

Анотація. У статті розглянуто проблематику мінімізації ризиків господарської діяльності на підприємствах аграрного сектора, як ключового елементу стратегічного управління. Аграрний сектор, як стратегічно важлива галузь економіки, значною мірою залежить від численних зовнішніх і внутрішніх факторів, які зумовлюють підвищену ризикованість діяльності. Проаналізовано основні види ризиків, що виникають у господарській діяльності підприємств, зокрема природно-кліматичні, економічні, технологічні, ринкові та організаційні, військові. В роботі визначено, що мінімізація ризиків потребує системного підходу, який включає в себе такі аспекти: ідентифікація ризиків, оцінка їх рівня, розробка та впровадження заходів управління. Особливу увагу приділено стратегіям диверсифікації, що дають змогу знизити залежність підприємств від одного джерела доходів чи виробничого ресурсу. У статті також розглянуто впровадження сучасних технологій у процес управління ризиками, зокрема автоматизованих систем моніторингу та прогнозування, використання великих даних для аналізу ризикових факторів та інноваційних підходів до планування ресурсів. Досліджується роль фінансових інструментів, таких як страхування, хеджування та створення резервних фондів, як ефективних механізмів зменшення фінансових втрат від реалізації ризиків. Окремо висвітлено питання адаптивного управління, що передбачає оперативну реакцію на зміни в зовнішньому середовищі підприємства, а також координацію зусиль між різними підрозділами організації для підвищення її стійкості. Зазначено, що інтеграція управління ризиками в загальну стратегію управління підприємством дозволяє забезпечити його конкурентоспроможність, фінансову стабільність та сталий розвиток у довгостроковій перспективі. Запропоновані в статті рекомендації мають практичне значення для керівників підприємств аграрного сектора. Вони сприяють ефективному плануванню господарської діяльності, забезпечують зменшення втрат та підвищують адаптивність підприємств до умов нестабільного середовища. Результати дослідження можуть бути використані, як основа для подальших наукових розробок щодо мінімізації ризиків у площині реалізації стратегії управління підприємствами.

Ключові слова: господарська діяльність, ризики підприємства, управління ризиками, стратегія управління підприємствами, мінімізація ризиків, аграрні підприємства, диверсифікація, фінансові інструменти, адаптивне управління.

© Котвицька Н. М., Гривківська О. В., Овсієнко Н. В., 2024

Актуальність проблеми. Господарська діяльність підприємств аграрного сектору піддається численним ризикам, що є результатом поєднання природно-кліматичних факторів, економічних змін, коливань ринкових цін та внутрішньо-організаційних проблем. Ризики, що виникають у процесі управління такими підприємствами, можуть суттєво вплинути на їх стабільність, ефективність та конкурентоспроможність. В умовах глобалізації та інтеграції аграрного ринку підприємства змушені пристосовуватися до нових викликів і адаптувати свої стратегії до змін зовнішнього середовища. Управління ризиками господарської діяльності в аграрному секторі вимагає комплексного підходу, що включає розробку науково-обґрунтованих методів та інструментів мінімізації їх небажаного впливу на діяльність підприємств. Це завдання є особливо актуальним у контексті зміни кліматичних умов, нестабільності ринкових відносин та високого рівня невизначеності у фінансових і ресурсних потоках, з огляду на що постає необхідність пошуку ефективних моделей управління ризиками, здатних зменшити негативні впливи на аграрні підприємства і сприяти їхній стійкості та розвитку у площині реалізації стратегії управління підприємствами.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблемам визначення економічних ризиків та механізмів їх нейтралізації присвячена достатня кількість наукових праць вітчизняних і зарубіжних вчених, серед яких варто виділити Дж. М. Кейнса, Г. Марковіца, А. Маршалла, Дж. Мілля, Ф. Найта, А. Сміта, Г. Великоіваненка, В. Вітлінського, В. Гранатурова, І. Литовченка, О. Дуброви, С. Клименка, В. Гросул, І. Єпіфанова, І. Макаренко, О. Терещенко та інші; питаннями управління діяльністю підприємств – В. Батракова, О.Гаврись, А. Головенко, І. Ільченко, Т. Керанчук, Г. Осовська, В. Пастухова. Разом із тим, враховуючи потужний внесок у розвиток теорії управління зазначених вчених, потребують подальшого поглиблення питання, пов’язані з управлінням ризиками господарської діяльності у контексті стратегії управління аграрними підприємствами.

Мета статті: проаналізувати основні ризики, що виникають у процесі господарської діяльності підприємств аграрного сектора, розробити та обґрунтувати ефективні методи управління ризиками, оцінити можливості для впровадження стратегій диверсифікації та планування ресурсів у площині управління аграрними підприємствами, запропонувати практичні рекомендації для керівників сільгосптоваровиробників.

Результати дослідження. Наявність реальних та потенційних ризиків у господарській діяльності підприємств зумовлює необхідність формування адекватних методів і прийомів реагування в кризові періоди функціонування ринкової економіки, що виступають засадами створення ефективної системи антикризового управління, яка забезпечує економічну безпеку цих суб'єктів у процесі забезпечення відтворення та задоволення суспільних потреб [1].

Аграрний сектор економіки характеризується високим рівнем ризиків, що обумовлено поєднанням природно-кліматичних, економічних і соціальних факторів. Відсутність ефективних механізмів управління ризиками може призводити до суттєвих фінансових втрат, зниження конкурентоспроможності та дестабілізації господарської діяльності підприємств.

Ризик у господарській діяльності представляє собою можливість втрати або невдачі, спричинену невизначеністю, несприятливими подіями або непередбачуваними обставинами. Основними ризиками в аграрному секторі наразі є: природно-кліматичні, економічні, організаційні, технологічні, військові (табл. 1). Ця класифікація дозволяє керівникам глибше зрозуміти різноманіття ризиків, які можуть виникати в процесі господарської діяльності, та приймати більш обґрунтовані рішення для їх зменшення або ефективного управління.

Мінімізація ризиків у господарській діяльності передбачає застосування комплексних заходів, спрямованих на зниження негативного впливу невизначеності та потенційних загроз при функціонуванні підприємства. Методи мінімізації ризиків, які використовуються у процесі реалізації стратегії управління підприємством, можна розділити на кілька категорій залежно від їх функціонального використання та очікуваних результатів [2]:

1. Організаційні методи – спрямовані на створення умов для ефективного управління ризиками через оптимізацію внутрішніх процесів підприємства:

– розробка стратегії управління ризиками: створення комплексного плану дій для реагування на можливі загрози;

– розподіл відповідальності: чітке визначення функцій і обов’язків персоналу у процесі управління ризиками;

– резервування ресурсів: формування резервних фондів для покриття непередбачуваних витрат;

– підвищення кваліфікації працівників: організація навчання та тренінгів, спрямованих на розвиток навичок і знань у сфері управління ризиками.

2. Економічні методи – зосереджені на фінансових інструментах та заходах, які дозволяють компенсувати вплив ризиків або уникати їх:

Таблиця 1 – Основні ризики підприємств аграрного сектора та їх характеристика

Тип ризику	Опис	Наслідки
Природно-кліматичні	Непередбачувані погодні умови, зміна клімату, посухи, повені	Зниження врожайності, втрата продукції
Економічні	Коливання цін на продукцію, нестабільність валютного курсу, інфляція	Фінансові втрати, зростання витрат на виробництво
Організаційні	Неефективна структура управління, кадрові проблеми	Зниження продуктивності, конфлікти в управлінні
Технологічні	Застаріле обладнання, недоліки у використанні сучасних технологій	Зменшення ефективності виробництва, втрати ресурсів
Військові	Мінуванні земель та непридатність їх для використання протягом тривалого часу, знищення або пошкодження техніки, будівель, худоби, потреба в релокація підприємств, що опинились у зоні бойових дій, нестача кваліфікованої робочої сили (чекрез мобідізаційні заходи, вимушене переміщення населення та санітарні втрати)	Скорочення площ збору урожаю та поголів'я худоби, яка опинилась у зоні бойових дій, зменшення виробництва продукції в аграрному секторі, зростання непередбачуваних витрат, зменшення прибутку, ефективності діяльності та через невідповідність характеристикам якості – виникнення проблем із зовнішньоекономічними операціями

Джерело: розробка авторів

– страхування: укладання договорів страхування, які покривають збитки від ризикових подій (страхування врожаю, майна, фінансових операцій);

– фінансове планування: розробка бюджетів із урахуванням потенційних ризиків, створення резервних коштів;

– диверсифікація: розширення асортименту продукції, послуг або ринків збуту для зменшення залежності від одного джерела доходу;

– хеджування: використання фінансових інструментів (ф'ючерсів, опціонів) для захисту від коливань цін чи валютних курсів.

3. Технологічні методи – передбачають впровадження сучасних технологій для покращення ефективності та зменшення ризиків, пов'язаних із виробничими процесами:

– використання автоматизованих систем: системи моніторингу кліматичних умов, управління виробничими процесами, прогнозування врожайності;

– інноваційні рішення: впровадження сучасного обладнання та технологій, які знижують вплив зовнішніх факторів;

– цифровізація управління: використання програмного забезпечення для аналізу та прогнозування ризиків, інтеграції даних про діяльність підприємства для захисту від коливань цін чи валютних курсів.

4. Юридичні методи – спрямовані на зменшення правових ризиків шляхом належного оформлення документів і дотримання законодавства:

– контрактні зобов'язання: укладання чітких договорів з партнерами, які визначають умови співпраці та відповідальність за ризики;

– юридичний супровід: залучення фахівців для аналізу ризиків і правових аспектів угод;

– відповідність законодавству: контроль за дотриманням норм і стандартів у діяльності підприємства.

5. Стратегічні методи – орієнтовані на довгострокове зниження ризиків шляхом адаптації бізнес-моделі підприємства:

– проведення SWOT-аналізу: ідентифікація сильних і слабких сторін підприємства, можливостей та загроз;

– адаптація до змін середовища: гнучке управління, яке дозволяє швидко реагувати на зміни у зовнішньому середовищі (економічні, соціальні чи екологічні);

– партнерство та кооперація: об'єднання з іншими підприємствами для спільного подолання ризиків і розподілу витрат.

6. Інформаційно-аналітичні методи – спрямовані на збирання, обробку та аналіз даних для виявлення та мінімізації ризиків:

– моніторинг ринку: регулярне відстеження змін у попиті, конкуренції та економічній ситуації;

– розробка прогнозів: використання аналітичних інструментів для передбачення можливих ризиків;

– оцінка ризиків: кількісний і якісний аналіз ризиків для визначення їх ймовірності та впливу.

Комбінація різних методів мінімізації ризиків забезпечує підприємству стабільність, гнучкість і здатність адаптуватися до змін середовища. Ефективність цих методів залежить від їхньої інтеграції в систему управління підприємством, а також від компетентності керівників і персоналу. Використання сучасних інструментів

і підходів дозволяє мінімізувати вплив ризиків і забезпечити сталий розвиток підприємства.

Основними і найбільш дієвими методами мінімізації підприємницьких ризиків у процесі реалізації стратегії управління аграрними підприємствами вважаються [3] (табл. 2).

Основною метою управління ризиком господарської діяльності при побудові стратегії управління аграрним підприємством є усунення або мінімізація його негативного впливу на результати господарської діяльності підприємства на основі прогнозування ризикової події і реалізації заходів з управління ризиком [4].

Управління ризиками має відповідати таким критеріям: реагувати на актуальні ризики ринкової економіки; враховувати широкий спектр факторів ризику, зводячи невизначеність до мінімуму; забезпечувати ефективне зменшення негативного впливу ризиків або їх повне уникнення; оперативно адаптуватися до змін у внутрішньому та зовнішньому середовищі підприємства, які можуть спричинити ризики; функціонувати безперервно, а її керуюча підсистема повинна ефективно взаємодіяти з усіма підрозділами організації [5].

Управління ризиками господарської діяльності є важливою складовою управління підприємством. Воно дозволяє підприємству мінімізувати негативний вплив ризиків на свою діяльність та підвищити її ефективність [6].

Управління ризиками в аграрному секторі є ключовим у забезпеченні сталого розвитку підприємств в умовах підвищеної невизначеності та складовою стратегії управління ними. Підходи до мінімізації ризиків спрямовані на забезпечення ефективності господарської діяльності, зниження фінансових втрат та підвищення конкурентоспроможності аграрних підприємств. Використання сучасних технологій, фінансових інструментів та адаптивного управління дозволяє підприємствам успішно реагувати на виклики зовнішнього середовища та забезпечувати довгострокову стабільність.

Мінімізація ризиків є безперервним процесом, що вимагає постійного вдосконалення. Основними етапами та напрямами управління ризиками у межах стратегічного управління підприємством можуть стати:

– впровадження цифрових технологій: використання великих даних (Big Data), аналітики та прогнозування на основі штучного інтелекту для прийняття управлінських рішень;

– розширення страхових програм: створення спеціалізованих страхових продуктів для аграрного сектору, які враховують особливості кліматичних та економічних ризиків;

– інтеграція підприємств у глобальні ринки: участь у міжнародних програмах і співпраця з іноземними партнерами для доступу до нових технологій і фінансових ресурсів;

– екологізація виробництва: розвиток органічного землеробства та впровадження сталих методів господарювання, що дозволяють знизити залежність від природних умов та адаптуватися до змін клімату (табл. 3).

Управління ризиками господарської діяльності є складним і багатогранним завданням. Однак, ефективне управління ризиками дозволяє підприємству підвищити свою конкурентоспроможність та забезпечити її стабільне функціонування [7].

Результати впровадження системи управління ризиками демонструють суттєве зниження негативного впливу на господарську діяльність підприємств аграрного сектора. Завдяки використанню сучасних технологій підприємства зможуть підвищити ефективність виробничих процесів, зменшити втрати врожаю через несприятливі кліматичні умови та оптимізувати використання ресурсів [8]. Диверсифікація діяльності дозволить аграрним підприємствам знизити залежність від одного джерела доходу, що стало особливо важливим у періоди економічної нестабільності. Впровадження страхових інструментів та формування резервних фондів забезпечить фінансову стійкість підприємств,

Таблиця 2 – Методи мінімізації ризиків у підприємницькій діяльності

Метод мінімізації ризику	Заходи	Очікуваний ефект
Диверсифікація	Розширення асортименту продукції, впровадження нових напрямів діяльності	Зниження залежності від одного виду доходу
Технологічне оновлення	Автоматизація процесів, впровадження систем точного землеробства	Збільшення врожайності, зменшення втрат
Фінансові інструменти	Використання страхування, укладання форвардних контрактів	Захист від збитків, фінансова стабільність
Адаптивне управління	Створення моделей управління, що враховують ризики та можливість їх швидкого реагування	Гнучкість у прийнятті рішень

Джерело: розробка авторів

Таблиця 3 – Етапи управління ризиками на підприємствах аграрного сектора

Етап	Опис дій	Результат
1. Ідентифікація ризиків	Аналіз внутрішнього та зовнішнього середовища підприємства, виявлення потенційних загроз	Складання переліку ризиків із визначенням джерел їх виникнення
2. Оцінка ризиків	Визначення ймовірності та масштабу впливу кожного ризику	Ранжування ризиків за ступенем важливості та необхідністю впровадження заходів
3. Розробка стратегії	Вибір методів мінімізації ризиків, створення плану дій	Формування комплексного плану управління ризиками
4. Впровадження заходів	Реалізація обраних інструментів, наприклад, диверсифікації, страхування чи технологічних інновацій	Зменшення негативного впливу ризиків на господарську діяльність
5. Моніторинг і коригування	Постійне спостереження за динамікою ризиків, внесення змін до стратегій управління	Адаптація системи управління ризиками до змін у внутрішньому та зовнішньому середовищі

Джерело: розробка авторів

дозволяючи оперативно реагувати на економічні ризики та непередбачувані витрати. Адаптивне управління сприятиме покращенню організаційної структури підприємств, що позитивно вплине на ефективність ухвалення рішень. Постійний моніторинг ризиків дозволить керівникам вчасно вносити зміни у стратегію управління підприємствами, підвищуючи їх стійкість до змін зовнішнього середовища.

Висновки. Аграрний сектор є стратегічно важливим для економіки будь-якої країни, особливо в умовах глобальних кліматичних та економічних змін. Впровадження системного підходу до управління ризиками забезпечить підвищення ефективності господарської діяльності підприємств, їх фінансової стабільності та конкурентоспроможності. Завдяки інтеграції наукових досягнень, інноваційних технологій та державної підтримки підприємства аграрного сектора зможуть не лише протистояти сучасним викликам, але й закласти основу для сталого розвитку у майбутньому. Ефективне управління ризиками є ключовим фактором забезпечення стабільності та розвитку аграрних підприємств в умовах підвищеної невизначеності. Використання сучасних технологій, адаптивних підходів до управління та фінансових інструментів дозволяє суттєво знизити ризики, покращити фінансові показники та забезпечити конкурентоспроможність підприємств на ринку. Реалізація запропонованих заходів вимагає тісної співпраці між підприємствами, науковими установами та державними органами. Такий підхід сприятиме створенню сприятливих умов для сталого розвитку аграрного сектора, ефективній реалізації стратегії управління аграрними підприємствами, забезпеченню продовольчої безпеки та економічній стабільності. Мінімізація ризиків господарської діяльності є важливим інструментом для забезпечення сталого розвитку підприємств аграрного сектора. Впровадження системи ризик-менеджменту дозволяє підприємствам зменшити втрати, підвищити прибутковість та адаптуватися до сучасних викликів. Успішна реалізація запропонованих заходів потребує стратегічного планування та через синергію зусиль можна досягти стабільності та підвищення конкурентоспроможності аграрного сектору в умовах глобальних змін.

Бібліографічний список :

1. Namliiev Y. & Kacicka G. Topical problems of regulating the economic activity of enterprises and developing a system of anticrisis management in market conditions. *New Knowledge Journal of Science*, 2022. Vol. 11. No. 4. P. 5–12. URL: https://science.uard.bg/index.php/newknowledge/article/view/940/pdf_379
2. Mazur K.V., Tomashuk I.V. Governance and regulation as an indispensable condition for developing the potential of rural areas. *Baltic Journal of Economic Studies*. 2019. Vol. 5. № 5. P. 67–78.
3. Hnilytska L. Informatsiine zabezpechennia ryzykamy pidpryiemnytskoi diialnosti: oblikovyi aspect [Information Support for Entrepreneurial Activity Risks]. *Ekonomichni innovatsii – Economic Innovations*, 2014. No. 57. P. 88–100.
4. Іщенко І.С. Ризики інвестиційних проектів. *Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі*. 2018. № 5 (90). С. 91–98.
5. Дуброва О.С. Сучасні погляд на ризик-менеджмент як важливу складову системи управління підприємством. *Стратегія економічного розвитку України*. 2012. Вип. 1(8). С. 446–452.

6. Дьяченко Я.Я. Удосконалення системи управління ризиками інвестиційних проектів. *Наукові праці НДФІ*. 2018. № 4 (85). С. 17–29.
7. Балахініна А.В. Управління підприємством в умовах невизначеності та ризику. *Управління розвитком*. 2011. № 20. С. 159–164.
8. Мостенська Т.Л., Скопенко Н.С. Ризик-менеджмент як інструмент управління господарським ризиком підприємства. *Вісник Запорізького національного університету*. 2010. № 3(7). С. 74–79.

References:

1. Namliiev Y & Kacicka G. (2022). Topical problems of regulating the economic activity of enterprises and developing a system of anticrisis management in market conditions. *New Knowledge Journal of Science*, vol. 11. no. 4. pp. 5–12. Available at: https://science.uard.bg/index.php/newknowledge/article/view/940/pdf_379
2. Mazur K. V., Tomashuk I. V. (2019). Governance and regulation as an indispensable condition for developing the potential of rural areas. *Baltic Journal of Economic Studies*. vol. 5. no. 5. pp. 67–78.
3. Hnilytska L. V. (2014). Informatsiine zabezpechennia ryzykamy pidpryiemnytskoi diialnosti: oblikovyi aspect [Information Support for Entrepreneurial Activity Risks: Accounting Aspect]. *Ekonomichni innovatsii – Economic Innovations*, vol. 57, pp. 88–100.
4. Ishchenko I. S. (2018). Rizyky investytsiinykh proektiv [Risks of Investment Projects]. *Naukovyi visnyk Poltavskoho universytetu ekonomiky i torhivli – Scientific Bulletin of the Poltava University of Economics and Trade*, vol. 5 (90), pp. 91–98.
5. Dubrova O. S. (2012). Suchasnyi pohliad na ryzyk-menedzhment yak vazhlyvu skladovu systemy upravlinnia pidpryiemstvom [Modern view of risk management as an important component of enterprise management system]. *Stratehiia ekonomichnoho rozvytku Ukrainy – The Strategy of Economic Development of Ukraine*, vol. 1(8), pp. 446–452.
6. D'iachenko Ya. Ya. (2018). Udoskonalennia systemy upravlinnia ryzykamy investytsiinykh proektiv [Improving the Risk Management System of Investment Projects]. *Naukovi pratsi NDFI – Scientific Works of the National Defense Fund Institute*, vol. 4 (85), pp. 17–29.
7. Balakhinina A. V. (2011). Upravlinnia pidpryiemstvom v umovakh nevyznachenosti ta ryzyku [Enterprise Management under Conditions of Uncertainty and Risk]. *Upravlinnia rozvytkom – Development Management*, vol. 20, pp. 159–164.
8. Mostenska T. L., Skopenko N. S. (2010). Ryzik-menedzhment yak instrument upravlinnya hospodars'kym ryzikom pidpryyemstva [Risk Management as an Instrument of Managing Business Risks of an Enterprise]. *Visnyk Zaporizkoho natsionalnoho universytetu – Bulletin of Zaporizhzhia National University*, vol. 3(7), pp. 74–79.

MINIMIZING THE RISKS OF ECONOMIC ACTIVITIES IN THE CONTEXT OF BUSINESS MANAGEMENT STRATEGY AGRICULTURAL SECTOR

Nataliia Kotvytska
Doctor of Economic Sciences, Associate Professor,
Associate Professor of the Department of Economics, Finance and Accounting
Private Higher Education Establishment "European University"

Oksana Hryvkivska
Doctor of Economic Sciences, Professor,
Professor of the Department of Economics and Law
National University of Food Technologies

Nataliia Ovsiienko
Candidate of Economic Sciences,
Head of the Department of Management and Marketing
Private Higher Education Establishment "European University"

Summary. The article addresses the issue of minimizing business activity risks in agricultural sector enterprises as a key element of strategic management. The agricultural sector, being a strategically important branch of the economy, is significantly influenced by numerous external and internal factors, leading to increased operational risks. The paper analyzes the main types of risks arising in the business activities of enterprises, including natural-climatic, economic, technological, market, and organizational risks. It is determined that effective risk minimization requires a systematic approach

encompassing several aspects: risk identification, assessment of their levels, and the development and implementation of management measures. Particular attention is given to diversification strategies, which help reduce enterprises' dependency on a single source of income or production resources. The article also explores the integration of modern technologies into the risk management process, including automated monitoring and forecasting systems, the use of big data for risk factor analysis, and innovative approaches to resource planning. The role of financial instruments such as insurance, hedging, and the creation of reserve funds is examined as effective mechanisms to mitigate financial losses resulting from risk realization. The study highlights the importance of adaptive management, which ensures a prompt response to changes in the external environment of enterprises and fosters coordination among different organizational units to enhance resilience. It is noted that integrating risk management into the overall strategy of an enterprise enhances its competitiveness, financial stability, and sustainable development in the long term. The recommendations proposed in the article have practical significance for the managers of agricultural enterprises. They contribute to effective business activity planning, reduce losses, and improve the adaptability of enterprises to the challenges of an unstable environment. results of the research can be used as a basis for further scientific developments regarding the minimization of risks in the sphere of implementation of enterprise management strategy.

Keywords: economic activity, enterprise risks, risk management, enterprise management strategy, risk minimization, agricultural enterprises, diversification, financial instruments, adaptive management.

Стаття надійшла до редакції 17.11.2024